

Sylwester Czopek

Materiały z cmentarzyska kultury pomorskiej z Orońska, woj. Radom, ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Lublinie

Acta Universitatis Lodzianis. Folia Archaeologica 17, 49-51

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sylwester Czopek

MATERIAŁY Z CMENTARZYSKA KULTURY POMORSKIEJ Z OROŃSKA, WOJ.
RADOM, ZE ZBIORÓW MUZEUM OKRĘGOWEGO W LUBLINIE

Cmentarzisko kultury pomorskiej (dalej: KPM) w Orońsku, gm. lo-
co, woj. Radom, znane jest od dawna w literaturze archeologicz-
nej¹, jednak są to tylko luźne wzmianki stwierdzające istnienie tu
nekropoli², nie omawiające większej serii materiałów³. W zbiorach
Muzeum Okręgowego w Lublinie znajdują się 2 kompletne naczynia (po-
pielnice) oraz 2 zachowane we fragmentach (w tym 1 o prawie pełnej
rekonstrukcji rysunkowej), pochodzące z badań ratowniczych J. Gur-
by. Ich analizę taksonomiczną zawiera tab. 1.

ANALIZA CHRONOLOGICZNA

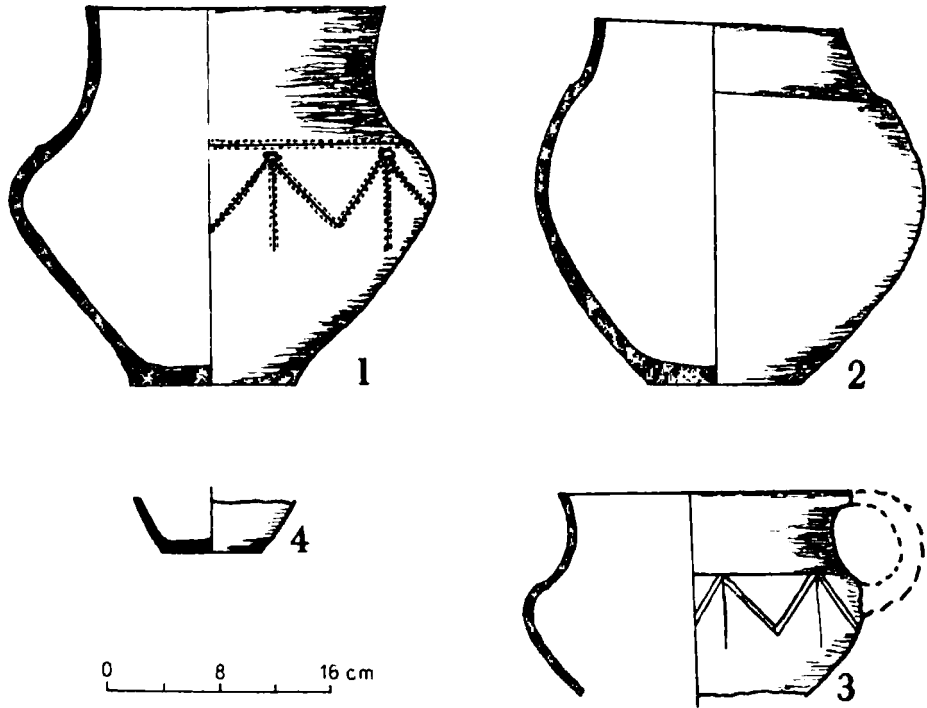
Naczynie 1 (rys. 1, 1) reprezentuje pospolity w KPM typ popiel-
nic o następujących cechach dystynktywnych: R3>R1, R3>H1, H2>H3,
H4 ≈ H6. Podstawą do jego datowania może być popielnica, która wy-
stąpiła w zespole zwartym z fibula krzyżową⁴ (takie same parametry
identyfikacyjne, różnice w zakresie mikromorfologii i stopnia profi-
lowania górnej części naczynia umieszczając ją w HD). Za podobnym

¹ T. Małinowski, *Katalog cmentarzysk ludności kultury pomorskiej*,
Słupsk 1981, t. II, s. 163.

² T. Żurowski, *Niszczenie stanowisk archeologicznych*, "Z Otchłani
Wieków" 1961, R. 27, s. 37.

³ B. Balcer publikuje jedynie fragment naczynia (klosz?) o baniastym,
chropowatym brzuściu i gładkiej szyjce oddzielonej karbowanym wałkiem B. Ba-
lce r, *Materiały kloszowe z województwa kieleckiego w zbiorach Państwowego Mu-
zeum Archeologicznego w Warszawie*, "Wiadomości Archeologiczne" 1961, t. XXVII,
s. 264, tab. LXI 4.

⁴ J. Antoniewiczowa, *Znaleziska z Sinołęki w pow. Węrowskim*,
"Światowit" 1936/1937, t. XVII, s. 313 i n., ryc. 4.

Rys. 1. Orońsko, gm. loco, woj. Radom. materiały z cmentarzyska KPM

datowaniem egzemplarza z Orońska przemawia także technologia, bowiem czarna, lśniąca powierzchnia przy małej domieszce drobnego piasku jest raczej charakterystyczna dla wczesnych faz KPM. Natomiast podstawą do datowania naczynia 2 (rys. 1, 2) może być fakt współwystępowania analogicznej popielnicy (cechy wyróżniające - $R3 > R2 > R1$, $R3 > H1$, $H2 > H3$, $H6 = H4$) z zapinką typu Piekary Wielkie⁵, charakterystyczną dla LA⁶. Naczynie 3 (rys. 1, 3) reprezentuje typ przesadzistych dzbanów o wskaźnikach: $R3 > R2 > R1$, $R3$ oraz $R1 > H1$, $H6 = H4$, $H2 > H3$. Typ ten na podstawie współwystępowania w zespole ze

⁵ E. P e t e r s e n, *Neue Ergebnisse über frühgermanische Kultur in Schlesien*, "Altschlesien" 1929, t. II, s. 199, ryc. 3.

⁶ Z. W o Ź n i a k, *Chronologia młodszej fazy kultury pomorskiej w świetle importów i naśladownictw zabytków pochodzenia południowego*, [w:] *Problemy kultury pomorskiej*, Koszalin 1979, s. 147.

starszą odmianą fibuli typu Certosa⁷ datować można na HD/LA-LA⁸. Wypada dodać, iż egzemplarz z Orońska różni się od cytowanej analogii "silniejszym profilowaniem" górnej części naczynia, co pozwala na łączenie go z wcześniejszym odcinkiem tego okresu. Na naczyniu tu analizowanym wystąpił ryty ornament w układzie kątowym, będący odmianą tzw. ornamentu krokwiowego charakterystycznego dla wczesnych faz KPM, a przejętego od kultury łużyckiej⁹. Fragment czwartego naczynia (rys. 1, 4) pochodzi zapewne z naczynia typu kubek-dzban. Ze względu na fragmentaryczność jego zachowania niemożliwe są jakiegokolwiek wnioski natury chronologicznej.

Prezentowany tu materiał mieści się we wczesnej fazie KPM datowanej na HD2-LA (ok. 500-400 r. p. n. e.)¹⁰.

Sylwester Czopek

MATERIALS FROM THE CEMETRY OF POMERANIAN CULTURE IN OROŃSKO, PROVINCE OF RADOM
FROM THE COLLECTION OF THE REGIONAL MUSEUM IN LUBLIN

During rescue investigations in the site of Pomeranian culture in Orońsko two cinerary urns completely preserved and two fragmentarily preserved were found.

The chronological analysis enables to classify them in the early stage of Pomeranian culture dated back to HD2-LA (500-400 B.C.).

⁷ L. J. Ł u k a, *Nowe cmentarzyska kultury pomorskiej w Wielkopolsce*, "Fontes Archeologici Posnaniensis" 1957-1958, t. VIII-IX, s. 196 (grób 116 z Wymysłowa).

⁸ W o ź n i a k, *op. cit.*

⁹ L. J. Ł u k a, *New Materials on the Origins of the Pomeranian Culture in Eastern Pomerania*, "Archeologia Polona" 1962, t. IV, s. 197.

¹⁰ Z a W o ź n i a k i e m, *op. cit.*